

МОНІТОРИНГ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ РОДЮЧОСТІ ҐРУНТІВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В. Д. Киндилевич, І. Ю. Пятков, Л. Г. Хоненко
Миколаївський національний аграрний університет

Серед європейських країн Україна має найвищий інтегральний показник антропо- та техногенного навантаження на навколишнє природне середовище майже на всій своїй території. Динаміка змін якісних показників ґрунтів Миколаївської області також свідчить про стійку тенденцію до зниження їхньої родючості та погіршення загальної екологічної ситуації.

Метою роботи було провести аналіз основних показників родючості ґрунтів Миколаївської області за період з 1986 по 2015 рік і виявлення можливих резервів для їх оптимізації у регіоні.

Про стан родючості ґрунтів області можна судити за наявністю у ґрунті органічної речовини, зокрема вмісту гумусу. Результати агрохімічної паспортизації показали, що за останні 30 років у Миколаївській області практично зникли чорноземи, вміст гумусу в яких перевищує 5 %, катастрофічно скоротились площі ґрунтів із вмістом гумусу 4,1–5 %. Починаючи з 1986 р. вміст гумусу у ґрунтах області поступово знижується, і особливо інтенсивно процеси мінералізації відбувались за період 1986–1999 рр. (середньорічні втрати складали 0,03 %), у подальшому інтенсивність зменшення вмісту уповільнилась (втрати за рік – на рівні 0,01 %).

Середньорічне внесення органічних і мінеральних добрив по області в останні роки становило відповідно 0,1 т/га та 55 кг д. р./га, що свідчить про хімізацію виробництва. Тому гумус щорічно катастрофічно втрачається за рахунок його вимивання, ерозії та мінералізації, спричиненої застосуванням в основному азотних добрив без гною у підвищених нормах і зумовлює нагромадження нітратів, збільшення втрат азоту в атмосферу, зменшення біологічної фіксації азоту.

Агрохімічними дослідженнями Миколаївської філії ДУ “Інститут охорони ґрунтів України” виявлено, що більше половини обстежених сільськогосподарських угідь забезпечені рухомими фосфатами на середньому рівні з позитивною динамікою рухомого фосфору на фоні загального зниження вмісту гумусу, незначного внесення фосфорних добрив та підвищення врожаїв за рахунок сортозаміни.

Калійний режим відносно стабільний. Зведені результати суцільного агрохімічного обстеження останніх двох турів показали, що ґрунти області мають підвищений середньозважений вміст обмінного калію (167–195 мг/кг).

За співвідношенням ріллі до екологостабілізаційних угідь екологічний стан агроландшафтів Миколаївської області є критичним. Проведений аналіз досліджень свідчить, що 16 районів області мають катастрофічний екологічний стан агроландшафтів, що становить 88,1 % від загальної площі усіх сільськогосподарських угідь території області.

Незадовільний екологічний стан агроєкосистем обумовлений насамперед наступними чинниками: недотримання вимог науково-обґрунтованої системи ведення сільського господарства і перетворення степу на рілля; виснаження родючості; деградації ґрунтів та ерозії; розповсюдження бур’янів, хвороб і шкідників; порушення гідрологічного режиму.